

2005 YILI OCAK-EKİM DÖNEMİ ÖDEMELER DENGESİ GELİŞMELERİ

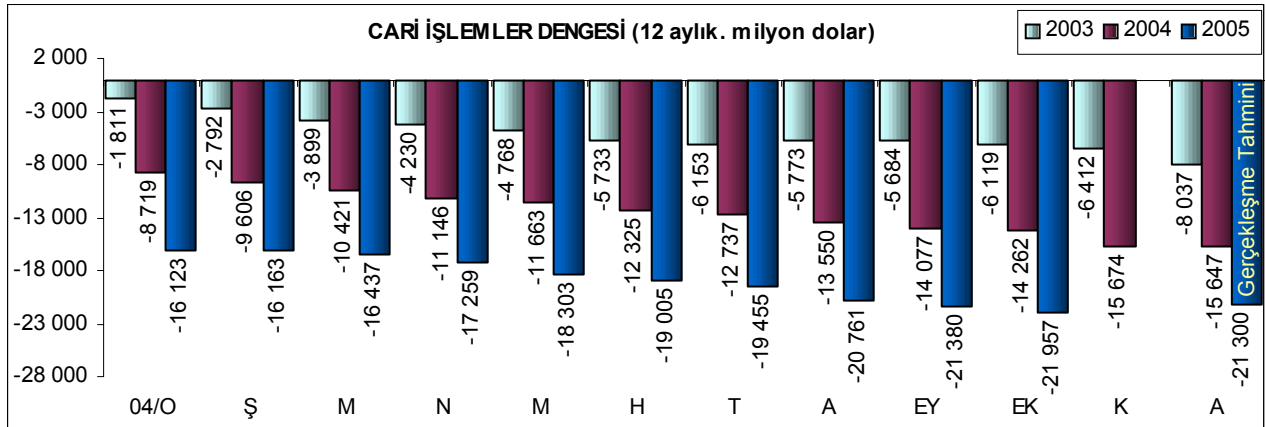
- Ekim ayında 884 milyon dolar olarak gerçekleşen cari açık 12 aylık bazda 21 milyar 957 milyon dolara ulaşarak revize edilen gerçekleşme tahminini de aştı.
- Doğrudan yatırımlar 2005 yılının ilk on aylık döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 63.7 oranında artarak 4 milyar 39 milyon dolara yükseldi. Böylece, bu güne kadar yıllık bazda gerçekleşen yabancı yatırım tutarları da açık bir farkla aşılmış oldu.
- Cari açığın finansmanında, bankalar ve özel sektör aracılığı ile yurt dışından sağlanan kaynaklardaki artış dikkat çekmektedir.
- Merkez Bankası rezervleri Ocak-Ekim döneminde 11 milyar 542 milyon dolar artışla Ekim ayında 44 milyar 830 milyon dolara yükseldi.

1- CARİ İŞLEMLER HESABI

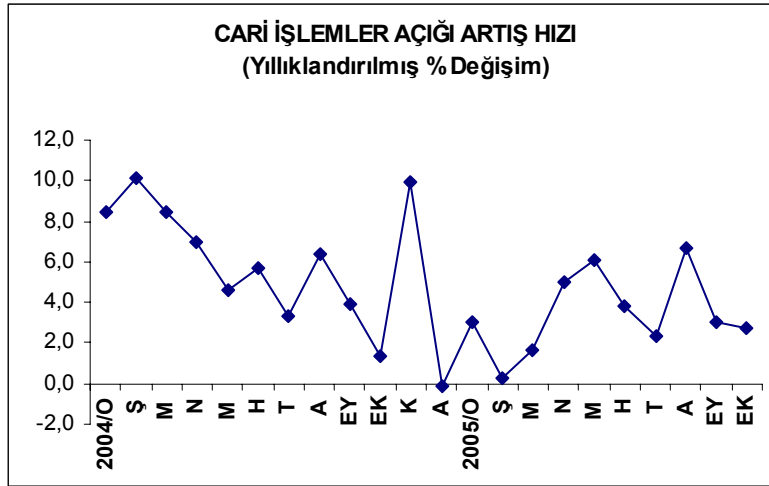
• Cari işlemler dengesinde Ekim ayı itibariyle 884 milyon dolar düzeyinde açık gerçekleşti. Böylece

	Cari İşlemler Dengesi (aylık, milyon dolar)												
	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E	EK	K	A	Toplam
2003	-301	-1338	-1375	-994	-825	-824	-347	821	606	0	-519	-2939	-8035
2004	-985	-2225	-2190	-1719	-1342	-1486	-759	8	79	-185	-1931	-2912	-15647
2005	-1461	-2265	-2464	-2541	-2386	-2183	-1207	-1295	-428	-884			-17114

Ocak-Ekim döneminde cari işlemler hesabı, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 58.4 artışla 17 milyar 114 milyon dolar açık verirken **12 aylık cari açık** 21 milyar 957

milyon dolara yükseldi.

• Cari açığın artışında belirleyici olan **dış ticaret açığı**, ödemeler dengesi tablosunda yer aldığı şekliyle, Ocak-Ekim 2005 döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 42.9 oranında artarak **26 milyar 996 milyon dolar** olarak gerçekleşti. Bu

gelişimde bavul ticaretindeki 344 milyon dolarlık azalış da etkili oldu.

• Cari işlemler hesabının diğer bir alt kalemi olan **hizmetler dengesi**, 2005 yılının Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde

CARI İŞLEMLER DENGESİ ALT KALEMLERİ (Milyon \$)						
	Ekim			Ocak-Ekim		
	2004	2005	Artış	2004	2005	Artış
Dış Ticaret	-1386	-2475	-1089	-18891	-26996	-8 105
Hizmetler	1475	1788	313	11742	13390	1 648
Yatırım Gelirleri	-343	-328	15	-4594	-4717	- 123
Cari Transferler	69	131	62	939	1209	270
Cari İşlemler Açığı	- 185	- 884	-699	- 10 804	- 17 114	-6 310

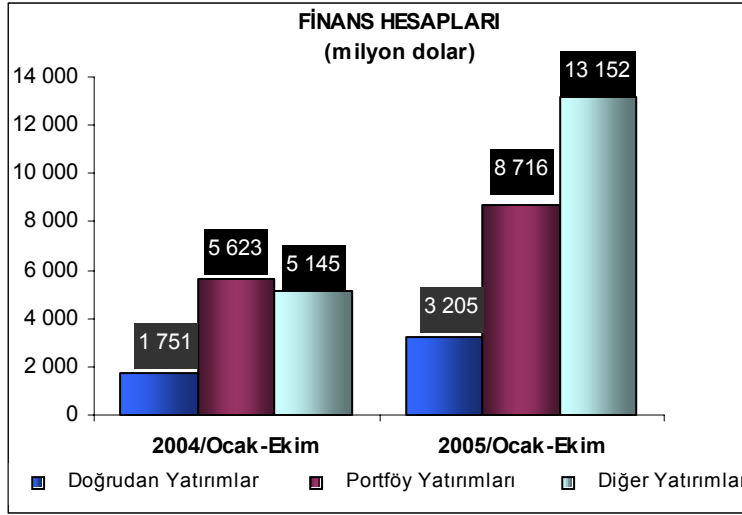
14 oranında artarak **13 milyar 390 milyon dolar tutarında fazla** verdi. Bu hesabın en önemli kalemlerinden olan **net turizm gelirleri** bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 16.3 oranında artarak **14 milyar 260 milyon dolar** seviyesine yükseldi. Aynı dönemde ithalattaki artışa paralel olarak navlun giderlerindeki 567 milyon dolarlık artış hizmetler dengesindeki artı bakiyeyi sınırlandırdı.

• Ocak-Ekim 2005 döneminde **yatırım gelirleri dengesi** 2004 yılının aynı dönemine göre 123 milyon dolar artarak **4 milyar 717 milyon dolar açık** verdi. Açığın artmasında uzun ve kısa vadeli kredilere ilişkin faiz ödemelerindeki artış etkili oldu.

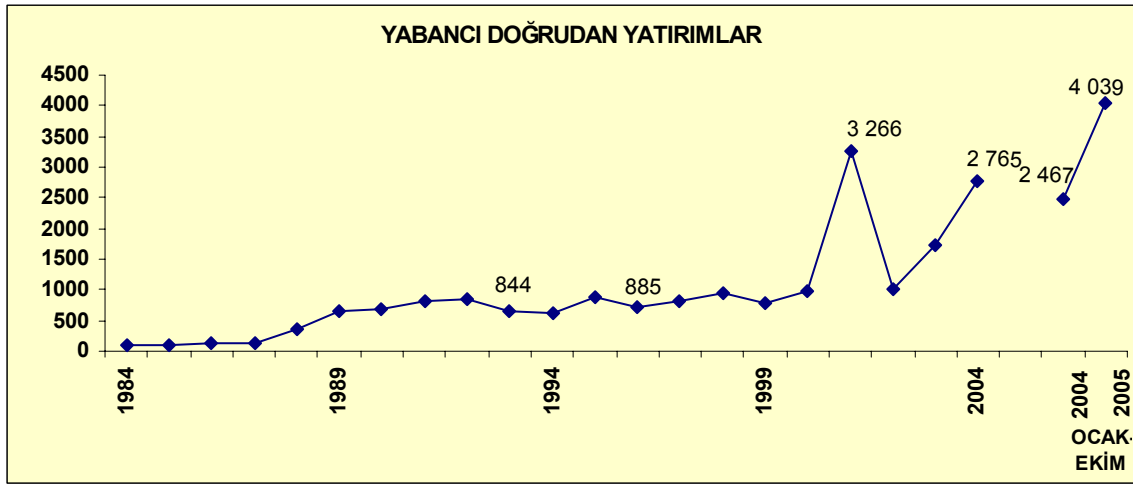
• Cari işlemler hesabının son alt kalemi olan “**Cari Transferler**” fazlası, 2005 yılının Ocak-Ekim döneminde 2004 yılının aynı dönemine göre 270 milyon dolar artarak 1 milyar 209 milyon dolara yükseldi.

2- FİNANS HESAPLARI

• Ocak-Ekim 2005 döneminde **finans hesabının** alt kalemlerinden doğrudan yatırımlarda 3 milyar 205 milyon dolar, portföy yatırımlarında 8 milyar 716 milyon dolar, ticari ve diğer krediler ile mevduatlardan oluşan diğer yatırımlarda 13 milyar 152 milyon dolar sermaye girişi gerçekleşti.

- **Net Doğrudan yatırımlar** 2005 Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemindeki değerinin yaklaşık iki katına ulaşarak 3 milyar 205 milyon dolar seviyesine yükseldi. Son 12 aylık net doğrudan yatırım tutarı ise 3 milyar 360 milyon dolar oldu.

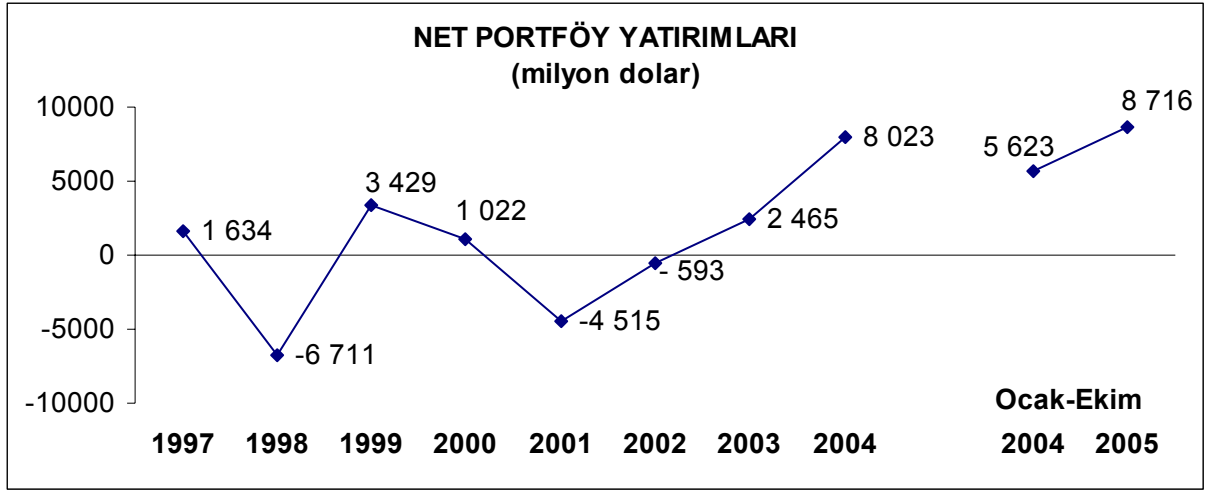

• 1980'li yılların sonlarına kadar Türkiye'ye kayda değer miktarda yabancı sermaye girişi sağlanamamıştır. 1989 yılı sonrasında **gelen yabancı sermaye miktarı** artış göstermişse de 2001 yılına kadar gelen dönemde senelik bazdaki rakamlar 1 milyar doların altında seyretmiştir. 2001 yılında 3 milyar 266 milyon dolara yükselen yabancı sermaye girişi 2002 yılında gerileyerek 999 milyon dolara düşmüştür. 2003 yılından itibaren ise istikrarlı bir yükselme trendi yakalanmış, ülkemize gelen yabancı sermaye miktarı 2003 yılında 1 milyar 726 milyon dolara, 2004 yılında 2 milyar 765 milyon dolara ve **2005 yılının ilk on aylık döneminde de 4 milyar 39 milyon dolara yükselmiştir**. Böylece, 2005 yılının ilk on aylık döneminde bu güne kadar yıllık bazda gerçekleşen yabancı yatırım tutarları da açık bir farkla aşılmıştır.

• Ocak-Ekim 2005 döneminde **portföy yatırımları** kalemindeki net sermaye girişinde Hükümetin 5 milyar 322 milyon dolar tutarındaki yurtdışı tahvil ihracı ve 3 milyar 72 milyon dolar tutarındaki tahvil geri ödemesi sonucu 2 milyar 250 milyon dolarlık net kullanımı ile yurtdışında yerleşik kişilerin hisse senedi piyasasında 4 milyar 551 milyon dolar ve DİBS piyasasında 3 milyar 825 milyon dolar net alım

gerçekleştirmeleri etkili oldu. Geçen yıl ile kıyaslandığında yabancıların ilk on ayda hisse senedi piyasasındaki alımlarında dikkat çekici bir yükseliş görülmekle birlikte bu trendin Ekim ayında değiştiği ve yabancıların bu piyasada 174 milyon dolarlık net satış gerçekleştirdiği görülmektedir. DİBS' lerde ise hem on aylık bazda hem de Ekim ayında bir önceki yıla göre gerileme gözlenmektedir.

	Yabancıların Menkul Değer Alımları (milyon dolar)												
	2005									EKİM		OCAK-EKİM	
	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	2004	2005	2004	2005
Hisse Senedi	908	526	472	311	96	584	571	501	756	37	-174	741	4 551
DİBS	1071	1 499	- 895	599	717	457	396	- 600	489	636	92	4 002	3 825
Yurt dışı Piyasalara Tahvil İhracı	2000	- 242	0	- 779	- 263	1 250	773	- 489	0	1 000	0	1 959	2 250

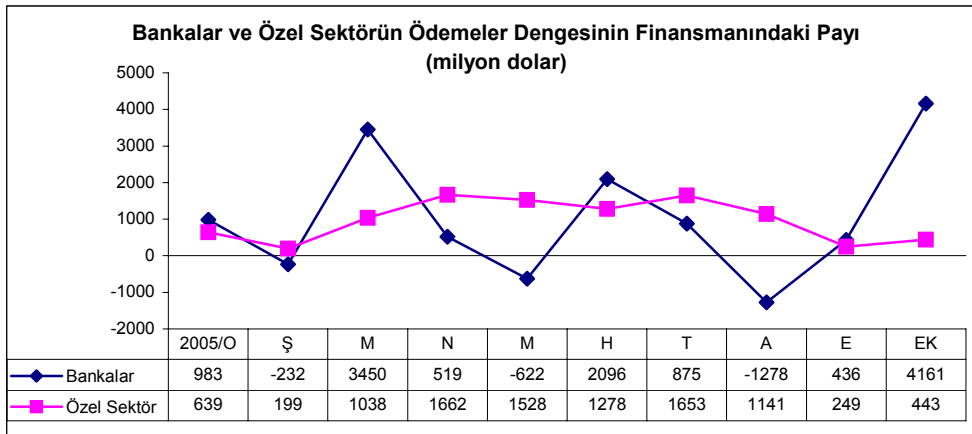

• Ticari ve nakit krediler ile mevduatlardan oluşan **diğer yatırımlar** ise 2005 Ocak-Ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemindeki değerinin iki buçuk katına ulaşarak 13 milyar 152 milyon dolar seviyesine yükseldi. Ekim ayında bankaların net

BANKALARIN UZUN VADELİ KREDİ KULLANIMI (net)
(milyon dolar)

EKİM		OCAK-EKİM	
2004	2005	2004	2005
279	-370	1197	4588

uzun vadeli kredi kullanımı 370 milyon dolar eksi bakiye verdiyse de on aylık dönemde bu kalem yüzde 283 oranında artarak 4 milyar 588 milyon dolara

ulaştı. Bankaların yurt dışı muhabirleri nezdindeki döviz varlıkları Ekim ayında 4 milyar 891 milyon dolar, Ocak-Ekim döneminde ise 2 milyar 17 milyon dolar azaldı. Bankaların kredi ve mevduat olarak yurt dışından sağladığı net kaynak tutarı on aylık dönemde 10 milyar 388 milyon dolara ulaşırken özel sektör kredileri de 9 milyar 830 milyon dolar oldu. **Böylece Ocak-Ekim 2005 döneminde Bankalar ve özel sektör toplamda net 20 milyar 218 milyon dolarla ödemeler dengesinin en önemli finansman kaynağı oldu.** Söz konusu dönemde 4 milyar 927 milyon dolarlık IMF kredisi geri ödemesi gerçekleştirilirken Genel hükümet de net 1 milyar 807 milyon dolar tutarında uzun vadeli kredi geri ödemesi gerçekleştirdi.

DÖVİZ GELİRLERİ VE GİDERLERİ (OCAK-EKİM MİLYON \$)				
	2004	2005	ARTIŞ	DEĞİŞİM%
I- DÖVİZ GELİRLERİ	77 790	90 667	12 877	16,6
1- İHRACAT GELİRİ	54 103	62 347	8 244	15,2
2- TURİZM GELİRİ	14 374	16 594	2 220	15,4
3- FAİZ GELİRİ	544	779	235	43,2
4- İŞÇİ DÖVİZİ	669	685	16	2,4
5- TAŞIMACILIK GELİRİ	2 609	3 170	561	21,5
6- MÜTEAHHİT GELİRİ	575	715	140	24,3
7- DİĞER GELİRLER	4 916	6 377	1 461	29,7
II- DÖVİZ GİDERİ	88 594	107 781	19 187	21,7
1- İTHALAT GİDERİ	72 994	89 343	16 349	22,4
2- TURİZM GİDERİ	2 108	2 334	226	10,7
3- FAİZ GİDERİ	3 409	4 059	650	19,1
4- TAŞIMACILIK GİDERİ	3 525	4 264	739	21,0
5- DİĞER GİDERLER	6 558	7 781	1 223	18,6
III- DÖVİZ AÇIĞI	- 10 804	- 17 114	6 310	58,4

milyar 114 milyon dolarlık kısmı cari açığın finansmanında kullanılırken 4 milyar 927 milyon dolarlık IMF kredisi geri ödemesinde bulunulmuş, geriye kalan 9 milyar 504 milyon dolar Merkez Bankasının döviz rezervine eklenmiştir. Rezerv artışının 2 milyar 981 milyon dolarlık kısmı Ekim ayında gerçekleşmiştir.

- Ocak-Ekim 2005 döneminde döviz gelirleri yüzde 16,6, döviz giderleri ise yüzde 21,7 oranında artış kaydetti. Böylece döviz açığı 6 milyar 310 milyon dolar artışla 17 milyar 114 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

- Ocak-Ekim 2005 döneminde net döviz girişi 33 milyar 583 milyon dolar olmuştur. Sermaye girişinin 17

DÖVİZ AÇIĞININ KAPATILMASI (OCAK-EKİM MİLYON \$)				
	2004	2005	ARTIŞ	DEĞİŞİM%
I- SERMAYE GİRİŞLERİ	21 922	33 131	11 209	51,1
1- DOĞRUDAN YABANCI SERM. YATIRIMI	2 467	4 039	1 572	63,7
2- PORTFÖY YATIRIMI	6 702	10 276	3 574	53,3
a- HİSSE SENETLERİ	741	4 551	3 810	514,2
b- BONO-TAHVİL	5 961	5 725	- 236	-4,0
3- KREDİLER	12 430	15 233	2 803	22,6
a- BANKALAR	4 820	8 218	3 398	70,5
b- ÖZEL SEKTÖR	8 341	9 154	813	9,7
c- KAMU-MERKEZ BANKASI	- 890	-2 453	-1 563	175,6
d- DİĞER YÜKÜMLÜLÜKLER	159	314	155	97,5
4- KAYNAĞI BELİRSİZ DÖVİZ	323	3 583	3 260	1009,3
II- SERMAYE ÇIKIŞLARI	6 534	- 452	-6 986	-106,9
1- YURT DIŞINDA YATIRIMLAR	716	834	118	16,5
2- YURT DIŞINDA PORTFÖY YATIRIMI	1 079	1 560	481	44,6
3- BORÇ ÖDEMELERİ	4 739	-2 846	-7 585	-160,1
III- NET DÖVİZ GİRİŞİ	15 388	33 583	18 195	118,2
IV- REZERVE EKLENEN	- 2 038	- 11 542	- 9 504	466
V- IMF KREDİLERİ	- 2 546	- 4 927	- 2 381	94
VI- AÇIK İÇİN KULLANILAN	- 10 804	- 17 114	- 6 310	58